

Γιώργος Π. Τριμπέρης Η κρίση στην ανώτατη εκπαίδευση

Αν προσεγγίσουμε την εξέλιξη της κοινωνίας μέσα από την πορεία ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, τότε θα διαπιστώσουμε, στο πλαίσιο του ιστορικού χρόνου, ότι σε μια ορισμένη στιγμή η επιστήμη μετατρέπεται σε άμεση παραγωγική δύναμη και υπάγεται τυπικά και ουσιαστικά στο κεφάλαιο. Είναι μια παράλληλη πορεία με την εργασία. Από αυτή τη στιγμή οι εργαζόμενοι και η επιστήμη καθίστανται οι δύο βασικότερες παραγωγικές δυνάμεις της κοινωνίας με κυρίαρχη, ασφαλώς, παραγωγική δύναμη τον εργαζόμενο άνθρωπο.

Είναι η ιστορική στιγμή που ταυτόχρονα εμφανίζεται η αντικειμενική τάση για περισσότερη μόρφωση, τόσο με σκοπό τη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας, όσο και ως κοινωνική απαίτηση. Το πανεπιστήμιο χάνει τον ουμανιστικό του χαρακτήρα και μετατρέπεται σε συστηματική δομή της κοινωνίας που «αναλαμβάνει» τη διαμόρφωση της ανθρώπινης παραγωγικής δύναμης τόσο

από την πλευρά της επιστημονικής κατάρτισης όσο και από την πλευρά της ιδεολογικής αφομίωσης στην κυρίαρχη ιδεολογία.

Η τυπική και ουσιαστική υπαγωγή της εργασίας και της επιστήμης στο κεφάλαιο ως κοινωνική σχέση δημιουργεί τις κοινωνικές και ταξικές αντιθέσεις, την κοινωνική κρίση, αντανάκλαση της οποίας είναι η κρίση στο πανεπιστήμιο.

Η ανάδειξη της επιστημονικής αλήθειας και του κοινωνικού απελευθερωτικού της ρόλου, η πραγματοποίηση του απελευθερωτικού κοινωνικού ρόλου του πανεπιστημίου και η απελευθέρωση της εργασίας εμποδίζονται από τις κυρίαρχες κοινωνικές σχέσεις που επιβάλλουν οι δυνάμεις του κεφαλαίου.

Η κοινωνική κρίση μεταφράζεται σε κρίση του πανεπιστημίου και στη συνέχεια μετατρέπεται σε επιστημονική κρίση γιατί η τυπική και ουσιαστική υπαγωγή της επιστήμης στο κεφάλαιο συγκρούεται με την επιστημονική αλή-

θεια για να υπερασπιστεί την τυπική και ουσιαστική υπαγωγή της εργασίας στο κεφάλαιο. Από αυτή τη στιγμή η επιστήμη έχει μετατραπεί πλέον σε απολογητική. Τυπικά παραδείγματα απολογητικής είναι οι κοινωνικές επιστήμες που υποτάσσονται στην αστική ιδεολογία. Από αυτή την εξέλιξη δεν ξεφεύγουν πλέον ούτε και οι θετικές επιστήμες.

Η αναστροφή αυτής της πορείας της επιστήμης μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο όταν η επιστημονική αλήθεια υπερασπιστεί την κοινωνική απελευθέρωση της εργασίας. Τότε και μόνο τότε η επιστήμη θα απελευθερωθεί, θα επιτελέσει τον πραγματικό της ρόλο και θα τεθεί στην υπηρεσία των κοινωνικών αναγκών των εργαζομένων.

Τα χαρακτηριστικά της κρίσης του πανεπιστημίου

Η ουσία της κρίσης του πανεπιστημίου εντοπίζεται στα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Αμφισβητείται ο κοινωνικός, μορφωτικός, παιδαγωγικός και επιστημονικός του ρόλος με την ολοκληρωτική του παράδοση στις δυνάμεις της αγοράς και του κεφαλαίου.
- Προσαρμόζονται τα προγράμματα σπουδών και η έρευνα αποκλειστικά σχεδόν και μόνο στις απαιτήσεις των δυνάμεων της αγοράς, μακριά από τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας και της εξέλιξης των επιστημών.

- Διασπάται η ενότητα και η διακρίσιμότητα των επιστημονικών αντικειμένων και των προγραμμάτων σπουδών. Υποβαθμίζονται οι θεμελιώδεις επιστήμες για την ολοκληρωμένη διαμόρφωση των νέων επιστημόνων. Κατακερατίζεται η γνώση σε ασύνδετες και εν πολλοίς άχρηστες πληροφορίες. Εξατομικεύεται η μόρφωση. Δημιουργούνται τμήματα χωρίς πραγματικά επιστημονικά αντικείμενα. Κατηγοριοποιούνται τα πανεπιστήμια με ταξικά και επιστημονικοφανή κριτήρια.

- Καταργείται η επιστημονική-επαγγελματική ειδίκευση από τον προπτυχιακό κύκλο σπουδών και μεταφέρεται στον αντίστοιχο πρώτο μεταπτυχιακό κύκλο. Η υποβάθμιση του προποτυχιακού κύκλου σπουδών είναι σαφής και διαπιστωμένη. Παραπέρα υποβαθμίζεται δραματικά η διδασκαλία και το περιεχόμενο της.

- Υποβιβάζονται οι μεταπτυχιακές σπουδές γιατί ο κορμός της ύλης του μεταπτυχιακού κύκλου προέρχεται από την αντίστοιχη μεταφερόμενη ύλη του προπτυχιακού κύκλου.

- Αρχηστεύονται οι πανεπιστημιακοί τίτλοι και κατ' επέκταση τα επαγγελματικά δικαιώματα με την αναγνώριση ετερόκλητων προγραμμάτων σπουδών διαφορετικής χρονικής διάρκειας και αμφίβολης χρησιμότητας.

- Παράγεται και διαμορφώνεται ένα νέο και ευέλικτο επιστημονικό και εργατικό δυναμικό των καταρτισιακών διαδικασιών και της απασχολησιμότητας μέσα από τις ελαστικές σχέσεις εργασίας.

Ούτε πλήρης μόρφωση ούτε εξασφαλισμένη εργασία. Αντίθετα, υπαγορευμένη αμάθεια και μερική απασχόληση, μερική κοινωνική ασφάλεια και σύνταξη, εξασφαλισμένη ανεργία.

– *Ιδιωτικοποιούνται* βασικοί τομείς της λειτουργίας και των υπηρεσιών του πανεπιστημίου με αλματώδη αύξηση του κόστους. Υιοθετείται, εφαρμόζεται και διαδίδεται η επιχειρηματικότητα και η με χρηματοοικονομικά κριτήρια λειτουργία του.

– *Δημιουργούνται* εταιρείες από τα πανεπιστήμια, από τα μέλη του ΔΕΠ, θεσμοθετούνται δίδακτρα, εμπορευματοποιείται η γνώση, παρέχεται ακριβή γνώση στη λαϊκή οικογένεια και φθηνή έρευνα στις επιχειρήσεις με κρατικά κονδύλια, εκποιείται η πανεπιστημιακή περιουσία.

– *Επανέρχονται* αυταρχικές δομές και λογικές για την πανεπιστημιακή λειτουργία, που στρέφονται ενάντια στην ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, το άσυλο και την ελευθερία στην έρευνα και τη διδασκαλία.

– *Φθίρεται* και παραλλάσσεται ο ρόλος και η αποστολή του πανεπιστημιακού δασκάλου και ερευνητή. Δεν απασχολείται κατ' αποκλειστικότητα με το πανεπιστημιακό του έργο. Ήδη έχουν δημιουργηθεί δύο βασικές ταχύτητες ΔΕΠ μέσα στα πανεπιστήμια.

– *Γίνεται* συστηματική εκμετάλλευση της εργασίας, της έρευνας και της γενικότερης προσφοράς των μεταπτυχιακών φοιτητών.

– *Μειώνονται* οι κρατικές δαπάνες, στα-

δικά καταργείται το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, αυξάνεται το άγχος και εντείνεται η αγωνιώδης αναζήτηση ερευνητικών κονδυλίων. Έχουν παγώσει οι μισθοί και οι συντάξεις, διαιωρίζεται ο επιδοματικός χαρακτήρας του μισθολογίου, επεκτείνονται οι ελαστικές μορφές εργασίας, υπονομεύεται η μονιμότητα του ΔΕΠ και των άλλων εργαζομένων, στον ορίζοντα κατάργησής της, επιβαρύνονται οι όροι διαβίωσης και φοίτησης των φοιτητών.

– *Εγκαταλείπεται* εξόφθαλμα η επιστημονική αλήθεια για χάρη της αγοραίας ιδεολογίας από την οποία κυριαρχούνται σήμερα τα πανεπιστήμια.

Οι προωθούμενες αναδιαρθρώσεις είναι γνωστό πού θα οδηγήσουν. Όπου κι αν εφαρμόστηκαν τα μέτρα αυτά οι συνέπειές τους ήταν καταστρεπτικές και είχαν ως συνολικό αποτέλεσμα την παραπέρα όξυνση της κρίσης της Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΑΕ) με την εμφάνιση διαλυτικών φαινομένων. Κλασσικά είναι τα παραδείγματα της Μ. Βρετανίας και της Αυστραλίας, με την υποβάθμιση που υπέστησαν σχεδόν όλα τα πανεπιστήμια με αντίκτυπο στην ποιότητα των αποφοίτων τους. Αναγνωρίζεται πλέον ανοιχτά ότι υπάρχει μεγάλο πρόβλημα στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση και έρευνα ακόμη και σε χώρες όπως η Γαλλία και η Ιταλία, ακόμη και η Γερμανία.

Φανερή επίσης είναι και η κρίση στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες, που διέθεταν εδραιωμένα εκπαιδευτικά συστήμα-

τα υψηλού επιπέδου και που μετά τις γνωστές καθεστωτικές αλλαγές αποφάσισαν να αποδεχθούν και να εφαρμόσουν τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με αποτέλεσμα να απαξιωθούν τα δημόσια πανεπιστήμια γνωρίζοντας μια πρωτοφανή κρίση.

Η αναθεώρηση του άρθρου 16 σε συνδυασμό με τον νέο νόμο πλαίσιο είναι βέβαιο ότι θα οξύνουν παραπέρα την κρίση της ΑΕ. Θα τροφοδοτήσουν έναν νέο κύκλο θεσμικών αλλαγών που θα αφορούν τη νομιμοποίηση των παραρτημάτων των ξένων πανεπιστημίων και των τίτλων που παρέχουν, τα επαγγελματικά δικαιώματα, τη δυνατότητα κρατικής επιχορήγησης των ιδιωτικών πανεπιστημίων, την έρευνα, το άσυλο, της εξετάσεις για την πρόσβαση στα ΑΕΙ, της εργασιακές σχέσεις του ΔΕΠ, τη μονιμότητα, τις αμοιβές, τα ζητήματα ελευθερίας και δημοκρατίας κ.ά. Οι πιο άμεσες και διαλυτικές συνέπειες θα εκφραστούν στα περιφερειακά πανεπιστήμια και στα ΤΕΙ, στην υποβάθμιση του περιεχομένου των σπουδών των ίδιων συνολικά των ΑΕΙ.

Η ψήφιση του νόμου για την ΑΕ από την κυβέρνηση, παρά τις θυελλώδεις αντιδράσεις της ακαδημαϊκής κοινότητας, το σχέδιο νόμου για την έρευνα που έχει δει το φως της δημοσιότητας, όπως και το σχέδιο νόμου για τις μεταπτυχιακές σπουδές που είναι ήδη έτοιμο όχι μόνο επιβεβαιώνουν τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά της κρίσης του πανεπιστημίου αλλά και τα ενισχύουν δραματικά.

Ορισμένες βασικές αρχές

Απέναντι στα γεγονότα αυτά η ακαδημαϊκή κοινότητα πρέπει να υπερασπιστεί με όλες της τις δυνάμεις τον κοινωνικό ρόλο της επιστήμης, του επιστήμονα και του Πανεπιστημίου.

– Να υποστηρίξει την ισοτιμία όλων των επιστημονικών αντικειμένων ως ισότιμων μορφών κοινωνικής συνείδησης που αντανακλούν τη φυσική και κοινωνική πραγματικότητα.

– Να στηρίξει την ύπαρξή τους με την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων, με την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, με την ανάπτυξη (και ως εκ τούτου και την προστασία) του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος.

– Να συνδυάζει την έρευνα, ως απολύτως αναγκαία διαδικασία για την προσέγγιση και τον προσδιορισμό των ιδιοτήτων των φυσικών και κοινωνικών φαινομένων και την εξέλιξη των επιστημών, με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και τη λαϊκή ευημερία.

– Να αντιτάξει στην αναπαραγωγή της αντιδραστικής αγοραίας ιδεολογίας, που επιχειρείται και πραγματοποιείται στο σημερινό πανεπιστήμιο, την επιστημονικά θεμελιωμένη και ιστορικά κατακτημένη προοδευτική σκέψη του εργατικού και γενικότερα του λαϊκού κινήματος, του λαϊκού πολιτισμού.

– Να ενισχύσει τον παιδαγωγικό ρόλο του πανεπιστημίου στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων επιστημόνων με δημοκρατική-λαϊκή συνείδηση, με ολοκληρωμένη και υψηλού επιπέδου γνώση,

ικανών να διερευνήσουν τα φυσικά και κοινωνικά φαινόμενα, τους νόμους κίνησης της ύλης, της κοινωνίας και της νόησης, στην υπηρεσία της κοινωνίας, των εργαζομένων και όχι των επιχειρήσεων, των δυνάμεων της αγοράς και του κεφαλαίου.

– Να υποστηρίξει το δικαίωμα στη μόρφωση ως καθολικό κοινωνικό δικαίωμα και υποχρέωση του κράτους απέναντι στους πολίτες του ακόμη και σ' αυτή την έντονα ταξικά διαφοροποιημένη σημερινή κοινωνία. Με την έννοια αυτή να αποκλείει κάθε δυνατότητα ύπαρξης ιδιωτικής εκπαίδευσης οποιασδήποτε μορφής.

Ως εκ τούτου, καμιά συζήτηση για τον απαράδεκτο και παραπλανητικό νεολογισμό των λεγόμενων μη κρατικών πανεπιστημίων, που πρόκειται στην πραγματικότητα για μια σαφή προσπάθεια αποφυγής των συνταγματικών δεσμεύσεων για την επιβολή μια άλλης εκδοχής ιδιωτικής και κερδοσκοπικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Πολύ περισσότερο, να μην αποδεχθεί την ύπαρξη και λειτουργία των παραρτημάτων των ξένων πανεπιστημίων στη χώρα μας, που αποτελούν μια μορφή της ιμπεριαλιστικής επέκτασης ή άλλως ενός εκπαιδευτικού ιμπεριαλισμού με πολλαπλές συνέπειες (και δραστηριότητες), η παρουσία των οποίων εξασφαλίζεται μέσα από την αντίστοιχη ύπαρξη και λειτουργία των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών και διαφόρων τύπων κολεγίων. Να απαιτήσει την κατάργησή τους.

– Να διεκδικήσει την υιοθέτηση και κατοχύρωση ενός δημόσιου συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης, η εισαγωγή στο οποίο δεν θα προϋποθέτει εξετάσεις, που θα συνενώνει αρμονικά τη γνώση με την τεχνική και κατοχύρωση του επαγγέλματος, όπως θα προκύπτει μέσα από τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας, που θα βασιζέται τόσο στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, όσο και στο αντικείμενο του επαγγέλματος.

– Να προωθήσει τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της ενιαίας ανώτατης εκπαίδευσης. Η πρόταση αυτή βασίζεται στην εξέλιξη της υλικής παραγωγής και των επιστημών. Η κατεύθυνση αυτή μπορεί και πρέπει να δρομολογηθεί και πρακτικά γιατί αντιστοιχεί στο χαρακτήρα της εποχής.

Δεν έχει πλέον νόημα ένας διαχωρισμός της λεγόμενης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε διάφορες βαθμίδες π.χ. σε ΤΕΙ και ΑΕΙ. Δεν είναι δυνατόν στη σύγχρονη εποχή να διαχωρίζονται οι επιστήμες σε τεχνολογικές και μη. Να διαχωρίζεται ο γενικός χαρακτήρας ενός επιστημονικού αντικειμένου από τις επιμέρους ιδιαίτερες ενότητές του.

Η οικοδόμηση μιας εκπαιδευτικής μεταλυκειακής βαθμίδας, όπως είναι τα ΤΕΙ, το περιεχόμενο της οποίας θα στηρίζεται σε αποσπασμένες ειδικότητες από το γενικό τους θεωρητικό υπόβαθρο έχει καταλήξει και πρακτικά σε αδιέξοδο, με οδυνηρές συνέπειες για εκατοντάδες χιλιάδες νέους και νέες για το εργασιακό τους μέλλον, το μορφωτι-

κό-επιστημονικό τους επίπεδο και την επαγγελματική τους κατοχύρωση. Τα ΤΕΙ έχουν φτάσει πλέον στο στάδιο της κατάρρευσης.

Η λεγόμενη ανωτατοποίηση δεν έλυσε κανένα πρόβλημα των ΤΕΙ και του εκπαιδευτικού συστήματος γενικότερα, γιατί δεν έλαβε υπόψη τους αντικειμενικούς όρους λειτουργίας των ΤΕΙ, τα προγράμματα σπουδών, τα επιστημονικά αντικείμενα, την υπάρχουσα κατάσταση στο διδακτικό προσωπικό, το οικονομικό τους πρόβλημα. Ούτε δρομολόγησε μια διαδικασία που θα επέτρεπε και θα οδηγούσε σε μια πραγματική ένταξη των ΤΕΙ στην ανώτατη εκπαίδευση.

Αντίθετα, όξυνε ακόμη περισσότερο την κρίση των ΤΕΙ σε όλα τα επίπεδα, δημιούργησε τεράστια προβλήματα στον σπουδαστικό κόσμο και την εκπαιδευτική του διαδικασία, έφερε νέες εντάσεις ανάμεσα στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ.

Θέσεις για το πανεπιστήμιο

Τα ακόλουθα θα μπορούσαν να αποτελέσουν βασικές θέσεις-κατευθύνσεις στις οποίες μπορεί να εδράζεται μια συνολική πρόταση απέναντι στα εκπαιδευτικά πράγματα της χώρας:

- Είναι αναγκαία και εκ των πραγμάτων επιβεβλημένη η απόρριψη των κατευθύνσεων για την ανώτατη εκπαίδευση και την έρευνα της ΕΕ και της Διακήρυξης της Μπολόνια, η απόκρουση της εφαρμογής τους,

γιατί θα οξύνουν ακόμη περισσότερο την κρίση των ελληνικών πανεπιστημίων και θα οδηγήσουν στην υποβάθμιση και στη διάλυση.

- Στο πλαίσιο της αυτοτέλειας και της αυτοδιοίκησης των ΑΕΙ, που είναι κατοχυρωμένες από το Σύνταγμα, κάθε πανεπιστημιακό ίδρυμα, διά της συγκλήτου, έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να αποφασίσει για τη μη εφαρμογή των νομοθετημένων κατευθύνσεων της ΕΕ που προώθησε η ελληνική κυβέρνηση.
- Σε ό,τι αφορά την ίδια τη διοίκηση των ΑΕΙ, η κατοχύρωση της πραγματικής αυτοτέλειας και αυτοδιοίκησης τους δε μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την απόδοση της λειτουργίας του σε μη πανεπιστημιακούς και ανεξέλεγκτους φορείς, τους γνωστούς managers της αγοράς που επιβάλλουν την με επιχειρηματικά κριτήρια λειτουργία τους χτυπώντας τον κοινωνικό τους ρόλο.
- Υπεράσπιση του δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης και γενικότερα όλης της εκπαίδευσης. Μη αναθεώρηση των σχετικών άρθρων του Συντάγματος με στόχο την ίδρυση των λεγόμενων μη κρατικών πανεπιστημίων.
- Μη αναγνώριση επιστημονικών και επαγγελματικών τίτλων που προέρχονται από τριετούς διάρκειας σπουδές, όπως προβλέπει η νέα οδηγία 36/2005 της ΕΕ.
- Θεσμοθέτηση ενός ενιαίου κύκλου

πενταετών προπτυχιακών σπουδών, ενότητα των προγραμμάτων σπουδών και αναβάθμισή τους στο επίπεδο του πρώτου μεταπτυχιακού τίτλου (master).

- Οι μεταπτυχιακές σπουδές να οδηγούν αποκλειστικά σε διδακτορικό δίπλωμα.
- Τριπλασιασμός των δαπανών της έρευνας για να μπορεί κάθε πανεπιστήμιο να εφαρμόσει την ερευνητική του πολιτική, να εξασφαλίσει στα μέλη ΔΕΠ και σε καθένα ξεχωριστά –ιδιαίτερα των χαμηλότερων βαθμίδων– τη δυνατότητα έρευνας, να μπορούν να ενταχθούν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές ορθολογικά στα ερευνητικά προγράμματα που θα καταρτίζονται με τη βοήθεια της κρατικής χρηματοδότησης, να απαλλαγούν από τη «μαύρη εργασία», να προσανατολιστούν αποκλειστικά στις μεταπτυχιακές τους σπουδές και στην παραγωγή νέας γνώσης.
- Ξεχωριστή φροντίδα για τη βασική έρευνα. Να αναζωογονηθεί η ερευνητική δραστηριότητα των πανεπιστημίων γύρω από τη βασική έρευνα, να επιδιωχθεί, παράλληλα, η ανανέωση του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, στο πλαίσιο ενός αναγκαίου στρατηγικού σχεδιασμού της ανάπτυξης της βασικής έρευνας.
- Να καταργηθεί πλήρως ο Ειδικός Λογαρισμός Έρευνας και να εξασφαλιστεί η ένταξή του σε ένα εκσυγχρονισμένο δημόσιο λογιστικό, στο πλαίσιο ενός κεντρικού κρατικού προϋπολογισμού έρευνας, έτσι ώστε να ενταχθεί οργανικά η έρευνα στην ακαδημαϊκή λειτουργία των πανεπιστημίων προς όφελος όλων των μελών ΔΕΠ και της ερευνητικής τους δραστηριότητας και να απαλλαγούν τα ΑΕΙ από τη σημερινή λειτουργία του ΕΛΚΕ, ως ιδιαίτερου πόλου εξουσίας και επιχειρηματικότητας μέσα στα ιδρύματα, που ενισχύει την κατηγοριοποίηση του ΔΕΠ και την επιχειρηματικότητα μιας μειοψηφίας.
- Να καλλιεργηθούν και να ενισχυθούν οι δεσμοί και η συνεργασία των πανεπιστημίων με τα εθνικά ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα και εργαστήρια για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών, διπλωματικών εργασιών και την πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης.
- Να αναδιοργανωθεί πλήρως ο θεσμός της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, της οποίας τη βασική ευθύνη για την οργάνωση, την αναβάθμιση και τη διεξαγωγή να έχουν οι σχολές κατά επιστημονικό αντικείμενο και την επιτελική ευθύνη να την αναλάβει η σύγκλητος και η συγκλητική επιτροπή συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, συνεπικουρούμενες από την αντίστοιχη διοικητική υπηρεσία.
- Να ενισχυθεί ο ερευνητικός, ο παιδαγωγικοδιδασκτικός και συμμετοχικοδιοικητικός ρόλος του ΔΕΠ. Οι προωθούμενες αλλαγές στο δημόσιο πανεπιστήμιο διαφοροποιούν καθοριστικά την αποστολή του ΔΕΠ, το οδηγούν στην υποταγή και την εξάρτησή

από τις δυνάμεις της αγοράς. Υπάρχει πλέον σημαντική εμπειρία τόσο από τα πανεπιστήμια της χώρας μας όσο και τον διεθνή περίγυρο.

- Έχει ωριμάσει το αίτημα για την αποκλειστική απασχόληση του ΔΕΠ με τα πανεπιστημιακά του καθήκοντα, γεγονός που θα του εξασφαλίσει ταυτόχρονα και μόνιμες εργασιακές σχέσεις.
- Υπεράσπιση του πανεπιστημιακού ασύλου κατοχυρώνοντας την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών.
- Αναβάθμιση της πρακτικής άσκησης και της διπλωματικής εργασίας των φοιτητών, στην κατεύθυνση της εξασφάλισης και ικανοποίησης των οικονομικών τους αναγκών και της εναρμόνισης της διπλωματικής τους εργασίας στο επίπεδο που να πιστοποιείται ότι ο πρώτος πτυχιακός τίτλος αντιστοιχεί στον τίτλο του Master.
- Η εξέλιξη των οικονομικών των ΑΕΙ αποδεικνύει ότι οι κρατικές δαπάνες βρίσκονται σε πραγματική μείωση. Τη ίδια στιγμή υπάρχουν και επιπρόσθετες πραγματικές μειώσεις με τη μη απόδοση έγκαιρα των κονδυλίων. Τάση μείωσης των κρατικών δαπανών επικρατεί σε όλες τις χώρες-μέλη της ΕΕ, είναι η επίσημη πολιτική της.
- Η ακαδημαϊκή κοινότητα πρέπει να υπερασπιστεί το δικαίωμα των φοιτητών:
  - στη δωρεάν παροχή των συγγραμμάτων με ευθύνη των το-

μέων. Οι τομείς και οι σχολές, καθώς και τα μέλη του ΔΕΠ πρέπει να ανταποκρίνονται στην επιστημονική και εκπαιδευτική υποχρέωση της συγγραφής και διανομής των συγγραμμάτων που θα καλύπτουν τα ερευνητικά αντικείμενα των τομέων και των σχολών.

- στην ολοκλήρωση των σπουδών τους μέσα από την εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών και άλλων προϋποθέσεων με ιδιαίτερα μέτρα για τους εργαζόμενους φοιτητές.
- στη συμμετοχή τους στα διοικητικά όργανα του πανεπιστημίου μέσα από τα δικά τους ιδιαίτερα σχήματα που θα εκφράζουν τις απόψεις τους για τα πανεπιστημιακά πράγματα και ευρύτερα για τον τρόπο εκλογής που οι ίδιοι οι φοιτητές θα αποφασίσουν στο πλαίσιο της αυτονομίας τους ως φοιτητικού κινήματος.
- στη διεκδίκηση μεγάλου αριθμού κρατικών υποτροφιών που θα απαλλάξει τους φοιτητές από τα βιοποριστικά προβλήματά τους και θα τους επιτρέψει να αφοσιωθούν στα φοιτητικά τους καθήκοντα.

Παράλληλα με τις προηγηθείσες προτάσεις, είναι απαραίτητο να:

- Ενισχυθεί η εκπαιδευτική δραστηριότητα με την παρουσία και την αφιέρωση του ΔΕΠ στο διδακτικό

του έργου, την αναβάθμιση των συγγραμμάτων και των φοιτητικών σημειώσεων, την καθιέρωση φροντιστηριακών μαθημάτων, την ενίσχυση των εργαστηριακών ασκήσεων και την άμεση σύνδεσή τους με τη θεωρία.

- Να προωθηθεί η αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης γνώσης με νέες πρωτοβουλίες στο επίπεδο των προγραμμάτων σπουδών, της αντιστοιχίας και ενίσχυσης των δεσμών του με την παραγωγική διαδικασία της χώρας μας και της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων προς όφελος της κοινωνικής προόδου.
- Να αναδιοργανωθεί η λειτουργία των κεντρικών βιβλιοθηκών ως δημιουργικού χώρου μελέτης, προετοιμασίας και αναζήτησης της γνώσης, με την παράλληλη ενίσχυση και δημιουργία αναγνωστηρίων και εξειδικευμένων βιβλιοθηκών στις σχολές.
- Να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα της φοιτητικής μέριμνας με τη δωρεάν σίτιση όλων των φοιτητών, της απελπιστικά υποβαθμισμένης αθλητικής δραστηριότητας με τη δημιουργία σύγχρονων αθλητικών κέντρων, της στέγασης με την ουσιαστική ενίσχυση της λειτουργίας τους με πρόσθετα κονδύλια και οικονομική ενίσχυση της λειτουργίας τους.
- Να ανασυνταχθούν, να στελεχωθούν, να εκσυγχρονιστούν και να εξυγιαν-

θούν όλες οι υποστηρικτικές υπηρεσίες των πανεπιστημίων: γραμματείες, διακητικές υπηρεσίες, τεχνική υπηρεσία κ.ά.

- Να αντιμετωπιστούν οι σύγχρονες ανάγκες της υλικοτεχνικής υποδομής και των κτιριακών εγκαταστάσεων των πανεπιστημίων που αξύνονται όλο και περισσότερο, ιδιαίτερα των περιφερειακών πανεπιστημίων.
- Να αξιοποιηθεί η περιουσία των πανεπιστημίων πριν απ' όλα για την προβολή της πνευματικής του κληρονομιάς και προσφοράς, των επιστημονικοτεχνικών και ερευνητικών του επιτευγμάτων, για τη διεύρυνση του αριθμού των φοιτητικών υποτροφιών, τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων.
- Να επιδιωχθούν μόνιμες λύσεις στην πρόσβαση των πανεπιστημίων στο πλαίσιο του κοινωνικού ρόλου των δημόσιων συγκοινωνιών.
- Να ενισχυθεί η πολιτιστική δραστηριότητα των ΑΕΙ με την ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής πρωτοβουλίας των φοιτητών και ολόκληρης της πανεπιστημιακής κοινότητας, με τη δημιουργία πνευματικών και πολιτιστικών κέντρων, πολιτιστικών στεκιών σε κάθε σχολή.
- Να καλυφθούν επιτέλους τα πάγια αιτήματα και οι αυξημένες ανάγκες κοινωνικής φροντίδας των

φοιτητών, των νέων εργαζομένων, των μεταπτυχιακών φοιτητών και του ΔΕΠ με τη δημιουργία αντίστοιχων υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας.

Το δημόσιο πανεπιστήμιο αντιμετωπίζει άμεσους και σοβαρούς κινδύνους. Το τσόπιο στην ανώτατη εκπαίδευση έχει αλλάξει δραματικά τα τελευταία χρόνια. Όλοι έχουν την αίσθηση αυτών των αλ-

λαγών. Οι πρόσφατες εξελίξεις έρχονται να αλλάξουν συθέμελα το ρόλο του πανεπιστημίου και τα χαρακτηριστικά των αποφοίτων του αλλά και του ΔΕΠ. Όλοι έχουμε συνείδηση της νέας κατάστασης. Είναι ανάγκη, είναι ιστορική απαίτηση να αντιμετωπίσουμε τη σημερινή οδυνηρή πραγματικότητα, πριν αυτή βυθίσει το δημόσιο πανεπιστήμιο στην κινούμενη άμμο της αγοράς.